

SZENTFÖLD BIZTOSI HIVATALA
Budapest, II. Heinrich 1. 1-5

KÁRPÁTY

CSILLA-MÁRIA

EGY AZ ÚR

MIT AKARUNK?

A legszentebb krisztusi feladatot: a Missziós Gondolatot mindenfelé terjeszteni! Ott akarunk lenni mindenhol, hogy olvassanak bennünket és felfigyeljenek ránk! — Meg akarjuk ismertetni a legszélesebb néprétegekkel a legősibb missziós Rend, a Ferences Rend misszióinak Multját és Jelenét! A Mult vértőlázott talaján járnak a Jelen hőislelkű apostolai szerte a világon! — E Füzet-sorozat minden betűje, sora, száma; a népszerű leírások és személyes élmények, a csinos kiállítás és olcsó ár ezt a Célt akarja szolgálni! **TESTVÉR!** Olvass és ajánlj bennünket másoknak is! Apostola leszel Krisztusnak, az örök Misszionáriusnak!

1. sz.: **A kínai nő.** (A bölcsőtől a sírig.)
2. sz.: **Kolibrik, papagályok, vampírok.**
3. sz.: **Asako.** (Egy japán kisleány története).
4. sz.: **Kui Lan.** Keleti asszonyors.
5. sz.: **Róma.** P. Schrotty Pál OFM.
6. sz.: **A kis José szeme.** P. Schrotty Pál OFM.
7. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (I.)
8. sz.: **Villanó fények az őserdő mélyén.**
10. sz.: **Vadvirágok a kínai ugaron.** M. Bernárda.
11. sz.: **Hősi harcok Kína földjén.** P. Lombos L.
12. sz.: **Csu Klári levelei.**
13. sz.: **A kínai nyomor poklában.** P. Gábris G.
14. sz.: **Magyar ferencesek Kína felé.** (II.)
15. sz.: **Pogány istenek árnyékában.** P. Lombos L.
- 16—17. sz.: **Égő magyar áldozat Kína oltárán.**
18. sz.: **Hét bíborrafestett liliom.**
19. sz.: **Magyar nővérek Ázsia szívében.**
20. sz.: **A kis José szíve.** P. Schrotty Pál OFM.
21. sz.: **Mosolygó-könnyes történetek Kínából.**
- 22—23. sz.: **Tavaszi Alkony.** P. Anasztáz OFM.
24. sz.: **Indiánvér.** P. Nagymányoky G. OFM.
25. sz.: **José Krisztus nyomdokain.** P. Schrotty P.
26. sz.: **Lángoló szívek Kína fölött.** M. Juvencia.
27. sz.: **Tu-Fu, a kínai kém.**
28. sz.: **Vérbosszú.** P. Longrey I. O. F. M.
29. sz.: **Kína és a katolikus Egyház.**
30. sz.: **A damaszkszi vérfürdő.**

(Folytatása a III. oldalon.)

Ferences Világmissziók

FERENCES VILÁGMISSZIÓK BESZÁMOLÓK ÉS ELBESZÉLÉSEK

Szerkeszti:

P. NAGYMÁNYOKY GILBERT O. F. M.

MAGYAR FERENCES
KÖNYVTÁR

01100527

Negyvenhatodik szám:

EGY AZ ÚR

Kárpáty Csilla Mária:

EGY AZ ÚR

Történeti elbeszélés

A „Kussuth Diákkör“ országos novellapályázatán
első díjat nyert mű.

1—10.000

FERENCES MISSZIÓK KIADÁSA
Budapest, II., Pasaréti-út 137.

*A n y á m n a k ,
ki békés esték óráiban szívembe csöpögtette
nyelvünk édességét, múltunk dicsőségét,
és mesemondó áldott szóval ismertetett
a sorsunkat vigyázó szent magyarokkal.*

1705/1947. sz. vácegyházmegyei engedéllyel.

Kiadásért felel: P. Károlyi Bernát ofm., Budapest

Kapisztrán-Nyomda, Vác

Felölős: Búzás A.

Feküdt hanyatt az újra zsendült fűben és nézte a felhők játékát.

A napot gyöngyházfényű bárány-nyáj karikázta szépen, de a Kerek-hegy felől viharhordó sötét falka ármánykodott feléjük, mint prédaleső csikaszhorda.

A sík földet szellő fésülte. És tépte a szél Bakony öreg cserfáit, terebélyes tölgyeit. Zúgásukat hallani vélte a legény: Zórádfia Bön-gér. Sütkérezett. Félig húnyt szemével pislogott a felhőkön gázoló, diadalmasan delelő felé törtető napba, és nagyot nyújtózott a belső jóérzéstől.

— Áldott Napisten! — járta a gondolat. — Be nagy jó vagy nekünk! Úr! Minden élő éltetője! S hogy fürdette cserzett, kétszer sebes orcáját sugarában, megmelegedett újra bel-seje is. A dacoló, a haragvó férfiemberszive.

— Arany! — dobbant benne a név erősen. És a lány, sátorházuk ékessége, áldott asszonyanyjának árva neveltje megmutatkozott húnyt, égő szeme előtt. Akkora gyönyörűséggel lepte el vad iramban verdeső szívét, egész ifjúi valóságát, hogy szinte sajgott benne a suhanó kép.

Látta úgy, teljes tavaszpompájában, mint amikor hosszú távollét után megjött Vászoly úr sáttortáborából, hol esztendőik során maga is ifjúharcossá serdült kisharcosi mivoltából. Látta mosolygó almaképpel, ferdevágású éjszemével, beszédes szájával. Egész anyányi délcegségében.

Fájó harag élt benne, keserű, tehetetlen neheztelés, mégis mosoly szaladta körül bajusszal ékes, kemény, íves száját, hogy végig-gondolta újra, meg újra számosemberként való találkozásukat.

Arany a karámok felől érkezett sátorhá-

zuk elé, hol felügyelt a szolgál-asszonyok munkájára. Repült vele a vékonylábú pejkanca, és ő maga, a lobogóhajú, sudár barna lány úgy lapult nyeregtelen hátán, mint prédaleső, szilaj vadmacska. Mélyről tüzelő szeme majd kilobbant medréből a száguldás boldog izgalmatól, és amikor legénymódra lehuppant a pázsitgyepre, szertelen mozdulattal ajnározta, dédelgette megszalasztott, párolgó lovát. S hogy áldásköszöntéssel végigszemlélték egymást, mintha lányos zavara elől menekednék, gyermeki kérkedéssel dicsérte lovát:

— Meghidd Böngér, el nem cserélném Sellőt tíz nagyjóságú legénybogyóért!

És ő értette hangjának büszke csengése mögött magakellettő évődését is.

— S hát egyért . . . ? — nézett akkor egész közléről gyermekded orcájába, izzó éjszemébe, de Arany nagyot kacagott, és beszaladt asszonyanyjukhoz.

De látta úgy is, mint gyámoltalan kisdedet, cseppnyi bölcsősbábut, amint egy viharos alkonyatkor meghozta átalvető szőr-izsákjában régi jó szolgájuk, a fájóslábú, lompos Ajándék. Könnyei hullottak a vénségnek, amint beszámolt a Veszprém falai alatt végkép elvesztett csatáról, Koppány úr romlásáról, kit az ifjú fejedelem német lovagjának kardja felnyársalt. Értény, Gvarmat, Kürt nemzetségfők pogány gyászáról, csúfos menekvésükről, amint a fejedelmi seregek Jézus kiáltással széiielszórták, levágták a szilajul harcoló ellenállókat.

— Oda magyar Hadur igaz népe. Fehera úrasszony! De oda az én parancsoló uram, Etefia Zórád is, úgy mondom, ahogy van.

Viasszin anyia halkán remegő szavát is hallani vélte, hogy kérdezte:

— Ott valál-é, Ajándék, mikoron urad végsőt szóla? Űzent-é?

— Ott valék, úrasszony. Isszonyú kopjaseb tátongott fején. Míg rendelkezék, tenyerét tartá rajta, vére idő előtt el ne hagyná. Úgy rendelé Etefia: az erdő vadrengetegébe menekvő sebes élőket menteném. Járjam szerre a nemzetségfők szállásföldjeit a környező vidéken. Az, kit menthetek, hozzád irányítanám, ki oltalmat adsz főasszonyi szíveddel. Áldotta neved s két szép férfiárváját. Így mula ki...

Zórád özvegye nagy sóhajt nyomott el, hogy kérdé utóbb:

— S urad parancsát tetted-é, szólj, éltés ember?

— Lopakodék én iszkolva úrasszony, hogy elvonulának győzelemmel az újhitűek. Bójáram a megdült szállásföldeket s mind a sátrak omladékit. Kerestem az életeket. De vagy elbujdokoltak azok, vagy meghótak. Épp ezt az egy csepp jószágocskát lelém e, nézzed már úrasszony... Itt szendereg a bódogtalan iszák-om öblin.

Asszonyi kéz nyúlt gyöngéd óvással a ne- mezbe csavart, ázott gyermekcsomag után. Özvegyi bújáról feledkezve, már a gyermekért aggódott, hogy tudakolta:

— S bár tudod-é, kinek nemzetségibül szakadt nyakamba emez árva? Ha felnevelhetem, mit szóljak néki eleirül?

— Tormás vitéz sátra helyin lelém, asszonyom. Maga szállásföldjin, amint az üszkös omladék közt hóttában is ótalmazón nyalá- bolta hitvese egyszem élő magzatát, emez kis gyámoltalant...

Gyermeknyi gyermek volt ő maga is akkor. Ötödfü legényke, játékos, szilaj, erdőt, pusztát járó, lovat hajszoló. De szánni tudta már az iszákából előkerült, álmából rí- vással riadt, kormos cseppséget. Búsképű anyja bevitte sátrukba, megfürösztötte, maga kicsijét rabolva megszoptatta nagy jótevő

szándékában, és utóbb komolyan szolt vele, nagyobbik fiával:

— Lásd gyermek, Hadisten elszólítá úratyád, s gyámoltalanka minden nemzetségit. Úgy tekintsed hát minden időkben, mint Égbéli ajándékát. Testvérednek tartsd kisedségében, valamint ha felserdül oltalmunk alatt. Miként testvéred egyfü öcséd, Dancs.

Hogy felidézte Böngér a sok esztendő előtti képet, szavakat, látta azt is, mint telt el az éhes, rívó csecsemő az édes anyatej ízével. Kis száján mint maradt egy cseppje a képen fehérülő eledelnek. S hogy az a kicsiny száj megelégitetten mint húzódott álmában mosolyra. Látta bújában is szép, délceg anyját, amint karjában tartotta a más gyermekét, az árvát, oltalmazottat! Ott ült a bontott sá-tornylás alatt, és Napisten rájuk mosolygott a délidőben.

— Arany! Aranyos! — mutatott ő rá a napfényben áttetsző, megszíneződött arcocskára, és föléhajoltában megcsókolta homlokát.

Anyjuk könnyel lepett szeme messzi járt, de szavára, mozdulatára visszatért, és kis időre megnyugodott karjában szendergő új gyermekén.

— Lám-e, — mondta szívet símogató lágy szóval — névadó lettél kicsi Böngér. A csepp lánykát, harmadik árvámat hívjuk hát Arany-nak.

Nézte a mindjobban alakoskodó felhőket, az előretörtető sárkányformázatokat, és jutott eszébe egyszerre: élete minden szép meséjét kicsi Aranytól hallotta. Kisharcos korában, amikor Vászoly úr szolgálatából valamennyi időre szabadulhatott, sietett szállásföldjükre asszonyanyjához, fogadott lánytestvéréhez. Melléig sem ért akkor még Arany, de ha verepreget szedve járták az erdőt, vagy a selymes fűréten, zombékos nyírkos hajlatában

gyógyító füvet gyűjtögettek, gyönyörűséggel hallgatta édes csacskaságait.

A virágokat mind ismerte kicsi Arany. Mesét tudott valamennyiről. És estvéli időben, mikor elpihent ember és állat, mesét mondott Földanyóról, Szélbátyóról, Vízöregjéről és Ördög asszonyról, ki Ármánnyal szövetkezve bejárja a puszták szállásföldjeit, erdők rengetegében meglapuló kalyibácskákat és a karamok táját, hogy megejtse a jókat, és csillogó aranyon megvegye emberszívüket.

Ízes, színes szavak bugyborékolnak a lánygyermek száján, ha rákezdte. Szívet, fület gyönyörködtetők. Alig hagyhatta abba. És soha nem mondta meséit egyformán, ha időteltével arra kérte, újra mondaná el. Ha pedig azt kérdezte néha: kicsi Arany hol hallottad ezeket? tágra nyitotta két ferde csillag szemét, és elnézett messzire. Kígyósan ívelő szemöldöke felszaladt egészen a keskeny homlok közepéig, és csak sokára mondta, töprengve:

— Nem tudom, Böngér. De álmodni szoktam sokat Tündérről, meg Árdéli királyfiúról. Mindég másmilyennek álmodom őket. Meg találkozom Kaponyányi Monyókával is. Csúf kicsi öreg legény, tudod... Veresbundájú. Engem nem bánt. Talán asszonyméném, vagy Penteka, rab asszonyotok mesélt felőlük még bölcsős koromban. Nem tudhatom Böngér. De meghidd, olyan, mintha a mesékben én is velük élnék... Mindnyáját ismerem. Mindnyáját látom, ha a sátor tetején muzikál esténkint a szél, és nem alhatok...

Hunyt szeme mögött úgy jött elő a gyermeklány mesemondó édeskedéssel, koszorús fejjel, amit ketten fontak az erdőaljon, hogy valósággal érezte jelenlétét. Akárcsak bűbájosság fogná verdeső legényszívét.

— Hej Arany! Hej te lány! — fohászko-

dott mélyet — Napisten ne verjen, mit műveltél velem?

Talpraszökött egyszerre. Megrázta fekete, varkocsos fejét, egész szálfá legénytermetét.

— S én balga meg, ugyan mit gyámoltalankodok, mint valami pendelyes gyerkőc?

Rázta volna ki eszéből a kísértő gondolatokat, képeket gögösen, de azok vissza, meg visszatértek, mint búgó gerlek erdei fészükre.

— Arany legtöbbitérő hajadon szerte e tájakon, tudjad Zórádfia — ingerkedtek vele szívének oltalmazó hangjai. — Boldog csak úgy lész, ha tavasz idnapján asszonyoddá teszed. Felékesítéd vele bölényfejes új sátradat... De uralkodó eszével megmérte Böngér a lányt, és parancsolni tudott verdeső szívének:

— Arany nem az már, ki volt csak esztendeje is. Arany balga lányeszét megvette az új isten, a szalmaszínhajú szláv szolganép istene. Arany nem méltó rá, hogy egyet is lép-jél utána...

De szívének erős, ellenkező szava dacosan kérdezett:

— S miként leszen, ha a magadnak nevelt édes mesemondó, az anyányi délceg lány nádszál derekával egyszer mégis áthajlanék a szomszéd szállásföldre, gyermekkori osztályosod, legénytársad mellére?

Riadtan mérte lábával a zöld mezőt, le meg föl, meg le. Végül, hogy megállapodott, feltekintett dacosan az égre, és fogadta fogcsikorgatón:

— Akkor én Tenkefia Kadocsának vérit veszem!

A lápos vizek tájáról tülökbúgást hozott a szél. Hangja úgy neszelt, mint erdő vadonjába menekvő, sebes nagyvad elhaló kiáltása.

Tudta, Balambér tereli össze a Balaton fölött szállásoló maradék népet, Napisten hív-séges, király hatalmával is dacoló, kemény

harcosait. A keserűszájú, mélyszavú táltos, aki felette csodálatos módon menekedett a Veszprém falai alatt vívott ádáz csatából, Koppány vitézei közül. Aki bujdoklása óta minden tudásával, varázserejének minden hatalmával viaskodik a vértelen új istennel, ki azonban lassankint mégis elszedegeti legjobb híveiket.

A hívás neki is szól, Etefia Zórád maradékanak. Megnyújtóztatta hát ernyedte izmait, s indult kedvetlenül. Az újra zsendült fűréten felé nyihogott kedvelt lova, s a földet kapálta örömeiben. Várta nyugtalankodva ízének minden mozgásával megszokott jó szavát, nagy tenyerének simogatását, de gazdája indulattal oldotta meg lába pányváját, és nagyot mordulva pattant fel hátára. Sárga szekernyének vasát belényomta vékonyába, és repültek délnek, a nagy vizek tájára, mint a fürgeteg.

*

Visszafelé lépésben jött már meghajszolt, éjszínű ménjén.

A lankás oldalon, kies nyírliget szélén megállt. Körülnézett. Figyelt. Az ég mélységes, telt kékséggel feszült fölötte, és a látóhatár szélén mindenütt erdő zöldjével, szikla bércével ölelkezett. Ragyogó kárpitjáról elszédtek már a fodrosszőrű felhőbáránykák, és rejtekükbe húzódtak a rájuk leső, sötét ordások is, mind.

A nap ereje felhevítette a csípőséjű ős levegőjét. Sugara merőlegesen zuhogott a gyérlombú, aranyló levelű nyírekre. Betört közöttük a dús aljlombokra, újraéledt növényzetre, és megszépített, megvidámított mindent.

Zórádfia Böngér felmagasodott nyergében, úgy figyelt előre ismét. S valóban: füle nem csalta meg most sem. A nagy hadiút lejtős kanyarából zsolozsmázó tömeg haladt le-

felé. Hömpölygő, sötét tömeg, mely dacolni tud immár s hadakozni Vászoly úr keserűszájú, erőszakos fegyvereseivel is. Élükön mezítlábas, kámzsás barát vitte istenük ácsolt jelét.

Széles, ifjú melle megdombosodott. Harag indult benne, s legszívesebben kilötte volna rájuk tegezének minden nyilát, de csak mély sóhaj szakadt ki belőle.

— Haj kerál úr, Estebán kerál úr — futott át nagy gondú elméjén a rosszalás — fellelte nagy buzgalmadban, de igen csúfratetted Árpád ősapánk honát, népit! A gyülevész papoknak, de könnyű prédájául is vetted oda a magyart!

De a reggeli bős indulat erejétvesztetten sajjgott, hallgatott benne. Mert valóban különös is volt ez a berekjáró napja. A szittyós nádvizek rejtekén, aranyló nyírek, hatalmas mocsári tölgyek lombosátra alatt csakúgy összesereglettek Vászoly úr hívei az áldozati Egykő előtt, mint más jeles napon. Vén Balambér, a bontott hajú, nagyszakállú táltos is csak oly harciasan tüzelt, mint Gyarmatfia temetésén, ezegyszer mégis latra tette vérizzító beszédét. Ó, Napisten hívségese, huszonegyfű ifjú harcos, kit Vászoly úr vezéri bősátra körül arra neveltek zsenge kora óta: legkisebb áldozat az ősök hitéért, Hadur dicsőségéért ennen kiontott, ifjú piros vére! És harc, ha kell, akár ádáz testvérharc is a testvérekkel, a hűtlenné vált nemzetségekkel, kiknek büszke fejét odaerőltette immár a százasztendős ellenség, a nagydölyfű germán a maga istenének szelídnek mondott, erős igájába.

Latra tette merészen a bömbölő szavú, lanyhult magyariságukat ostorozó ősz táltos kiáltásait, és nem érezte, mint máskor, igazát. Megriadt szinte maga ifjonti lázongásától. De el nem hallgattathatta bensejében a mind-

egyre felkérdező, különös, új hangot. Maga éretté vált ítéletét:

— Ha Estebán nagyúr ereje le tudta verni a győzhetetlennek mondott Koppány hadát, másik atyjafiának, Mihál vezérnek túlatiszai seregét, de megszalasztotta magát a német császárt, Konrádiust is, és elfoglalá Bécsset, ugyan miben bizakodhatik Vászoly úr bosszút kiáltó táltosa, amikor az erősfalú Böszpörém ispánja vasasaival igencsak rajtuk tartja szemét?

De kedvetlen bosszúsággal nézte ezen a napon azt is, Balambér gyenge vén karjával mint szúrja szügyébe hatalmas kardját a remegő fehér ménnek. És amikor a boldogtalan, rosszul sebesített állat rettentő kínjában felhorkant, két lábára ágaskodva fájdalmasan nyerített, báarakármilyen keményfájú férfiembernek tartsa is magát, oly dühös száanalom indult benne, hogy az ügyefogyott vénembert legszívesebben elűzte volna a lobogó máglya mellől.

A harmadfű, töretlen fehér lovat Tenkefia Kadocsa ménésében együtt látták Arany-nyal, nem nagy ideje. A lány csali szóval magához édesgette a szilaj mént, ráveregetett nyakára, megsímogatta száraz, keskeny fejét, és tenyeréből etette mézeslepénnyel. Mely igaz gyönyörködéssel szemlélték akkor mindketten a szép arányú, telt testű állatot! És most, hogy járta az újhitű király által oly erősen tilalmazott berket, amikor az áldozati szent kő előtt oly bensőt átjárón felnyihogott kínjában, úgy érezte, hogy a boldogtalan pára nagy kerek szeme felé könyörög panaszosan, ismerősen: — Segíts, te ember!

A zsolozsmázók közel jártak már.

Nézte egykedvűnek látszó szemléléssel a porlepett, darócruhás, meg kék kamukainges, mezítlábas tömeget, amint nagy jámborul,

együgyű kedvteléssel zengedeznek. Szívére ráereszkedett az enyhet adó bánat könnyű fátyola, mely feloldotta keserű férfiindulatát. Szeme kereste a vászonrokolyás szolgálkasszonyok menetében a lányt, kit kerül és keres, kit dédelgetne és kitépne szívéből. Akiről csillagtakarós nyári éjtszakákon álmodni oly nagy jó. Ki azonban igaz társa soha nem lehet, mert elpártolt hűtlenül az ősök hitétől. Nem tiszteli, miként ő: Napistent, Holdistent és a nagy, szent égi mezők őrködő, örökszép csillagait, és nem kéri Sorsistent, miként ő kéri: segítse nyilaikat a király idegen zsoldosainak, új fegyvereinek ellenében.

A zsolozsma erejének bővületében megérezte: Aranyt, aki úgy tud örülni, oly gyermeki módon madár dalának, virág színének, erdő csendiének, rabszolga gyermekecskék ámuló szemének, kacajának, fogva tartja erősen ez az új bővület, az új hit varázsa. Oda-köti az ellenség egyre növekvő hadához. Szép, büszke fejét oly nagyon meghaitia mostanában, s oly szelíd, kezes, engedelmes, mióta odagörnyvedt maga is a nehézsorsú szegénység istenének iármába.

Mennél inkább zengett az ének, annál inkább érezte páriát sirató férfibánatát. És keserűen arra kellett gondolnia: az új isten kiszedegeti a fegyvert a nagy ősök ivadékainak kezéből, és ha meg nem állítják útiában, bosszulatlanul fekszik sírjában úratyja, Zórád és Aranv atyia, Tormás vitéz, kik az égi mezőkön vágthatnak tán, de bosszulatlanul nem juthatnak be Hadur táborába.

*

Az asszonysátor körül nagy sürgölődés volt ezen a napon.

Szolgálkasszonyok hada nyüzsgött a kút körül, csöbröket és párolgó cserépfazekakat hordtak a tüzes kövekről egymás után.

Ott benn a bőrrel vont nehéz nemez falak mögött nagybetegen feküdt vadprémes ágyán Zórád özvegye, Fehera asszony. Egynek maradt fia széles Pannoniában keresett, nagy járóföldről érkező javasért futtatott, hogy itt tartaná áldott asszonyéletét.

A gyógyló füvek, miket Holdisten sápadt fényénél, hét jeles szállásföld hét napkeleti erdejében gyűjtött össze a nagytudományú kuruzsló, ott füstölögtek, párologtak a sátor belsejében. Varázsigék röpködtek azon közben az ágy körül, de Fehera asszony, maga kirótt fájdalmát jóbékével túrve, egykedvűen nézte a szertartásos erőlködéseket.

Csak akkor rebbent élet jele szeme mély barlangjában, amikor a föléhajló lány, Arany, rásímogatott ernyedte kezére, és biztatásul odasúgta maga varázsigéjét:

— Immár indulok a szent emberért asszonyonéném, édes felnevelőm!

A beteg enyhén rábólintott.

— Lesz- hogy lesz — sepegte színtelen szája. — Ne késlekedj.

Törtfényű szemével nézett utána, amint nagyegészségű ifjú lányalakja lobbant a kijáró felé. Aztán fölemelte tekintetét s sátornyíláson bekandikáló ég kicsiny szürkéjére, mintha azon keresztül keresné a célt. Az utat. Az egy Urat, kihez íme, viszi már dologban, bánatban tört, megfáradt asszonyéletét.

Ott kívül, az udvarhely fái alatt lehorgadt fejjel járt Böngér, mint aki nem leli helyét. Sehogy sem szabadulhatott tőle: háromszor is megálmodta a bajt. Tudta immár: édes szülője, árvaságában gondos asszonyanyja elérkezett a véghez. Ideje lejárt. Éjtszaka beálltával meg is mondta a javas, hogy ott találta virrasztva ágya mellett: megkéstek az orvossal. Egész belseje megromlott immár. Csak annyit tehetnek, hogy előkészíthetik hálórú-

háját. De ott érte a pirkadatot s Napisten újraszületését is. A kuruzsló szerint: nagy gond foghatja esendő életit. Valami varázslat nem engedi, hogy íze elváljon földnek hajlott testétől.

Céltalan ödöngésében látta utóbb Böngér, amint előjött Arany a sátorlap mögül. Virrasztástól vörös, kisírt szemét megtörülte palyolat ujjasába, és lováért küldte a halálhírt váró, ólálkodó szláv szolgafiút. De utána szól még és rendelkezett: vezetéklóvat is kössenek Sellő mellé.

Böngér hozzá lépett békülékeny szomorúsággal.

— Mi szándékod? — kérdezte nyugtalanul.

Arany szánta anyasírató bánatát, bárha sok éjtszakát átkesergett dacos keménysége miatt.

— Ne kérdezz úrbátyám — nézett megnyúlt képibe. — És ne tudd útam. Csak anynyit szólhatok: asszonyanyád dajkaságáért fizetek. Jóért: jóval! Sellő, a pihenő napok idején elnyugtalanzkodott pejko ott toporzékolt már a fűréten. Rángatta a hozzákötött nagy sárgát. Arany szökkenve felpattant hátára, és sebesen nekiiramodott az erdők beláthatatlan rengetegének.

— Bátor, erős és jó — verdesett szíve a magánoskodó, szomorú legénynek.

És míg tekintete kísérte a porfelhőbe burkolt két vágató lovat, és egyikén a lobogó, hamuszín rokolyát, nagy, bölcs férfiesze hallgatott.

★

Maga sem tudta, mennyi ideje űzi a két állatot. Erdei úton haladtak. A vén tölgyek lombja összefonódva, sátorként feszült fejük fölött. Felhő borongott indulásuk órájában, a nap olykor áttörte a megfényesedett gomolyokat, de mióta erdőben fut útjuk, nem látja az eget. Az élő sátor alatt megcsendesedten, lépésben haladtak. Helyenkint le kellett szálla-

nia Sellő hátáról, mert a földet seprő lombok elállták útját. Kitértek máskor. A hegyekről erdőllő szekerek ereszkedtek alá roppant szálfaterhükkel. Hordják a kivágott fenyő legjavát az új Isten sokfelé épülő szentegyházának, király parancsára.

Csend volt. Csak a két ló patájának súlya dobbant az ó avaron. És madár pittyent fák koronájában. Olykor ág roppant fejük fölött, riadt mókus futott át a túlsó fára, s lesett utánuk sanda gyanúval.

A lombok közt szél suttogott. Szöllőge-rezd érlelő koraős szalkszavú dalosa, nem a téli éjtszakák vadlovasa, mely vihart hordva nyargalja át puszták övét, erdők mélyét. Sí-mogatta, lágy kézzel cirogatta a hallgató vadon magános lovasát, gyengéd anyakézzel. És mesét mondott.

Mostanság új mesét mond Aranynak minden. Fű, fa, erdő, felhőjárás és vízcsobogás. Arról mesél főként, akit megismerni, megszeretni oly megindító szomorúság, mégis nagy szívöröm. Jézus úrról, az Istenfiúról, ki elhagyta mennybéli honát a földért, a szenvedő embertestvérekért. Mert szeretett. Mert föld népeinek felette nagy gonoszsága végkép elkedvetlenítette világalkotó Úratyját. Magavállalt kínjával akart engesztelni, maga keresztthalálával. Minden népek minden bűnéért. Így hallotta esztendő előtt a remetétől is, ki zarándok népével bejárta a szent kereszt helyeit. És eszének ragyogón színes képzelete kitöltötte a hézagot, mit pedig tudni oly kívánatos volt: az Istenfiú kisdedségéről álmodozott és gyermekkoráról, szent ifjúságáról, mielőtt elhagyta volna az Anyát, Boldogasszony Máriát.

— Jézus! — engedte át elnyugtalanodott lányszívét a nagy új érzésnek, melyért jól tudta, fizetnie kell. Fizetnie a zsenge gyer-

mekkor melegítő érzésével: földi szerelemmel. De nagyot lökkent szívével érezte, hallotta nyomban az erőteljesen zengő férfi hangot, amint az áldókő előtt állva, fölfelé néz, és fényes orcával szól:

— Napisten! Minden élő éltetőjel

Sóhajtott. Magában hordott bánata mellé most még új is került! Gondozóját, asszony-nénjét földelik el, kit anyja helyett anyjaként tisztelt. Mindinkább elnyugtalankodott. Csak jó időben érkezék! Csak meglelje a remetét, barlangjában érje! Ráveregetett Sellő nyakára, s megbíztatta a nagy sárgát is:

— Szaporázzuk, halljátok! Meg ne késünk! Hegynek emelkedtek, völgynek ereszkedtek. Útjokat álló csermelyek medrét tiporták, és kietlen szirteket hágtak. Rétek virágjában gázoltak, és megüledett tocsogókat kerülgettek. Delelő idejére érték el a bakonybéli erdőket. Arany harmadszor tette meg az utat, mégis nehezen lelte meg a hegyi barlangot, melyet Gellért pap istenkereső nagy áhítatában oly örömet cserélt fel a fejevári kőpalotával, mit király úr megosztott vele, egyetlen fiának, ország reményének nevelőjével.

Leszállt lováról. A zaborogva völgynek futó patakocskában megitatta a két hajszolt állatot, és kipányvázta őket a tisztás lábszárat verő, selymes fűvén. A lejtő kiálló sziklakövei közt aztán andalogva indult a hegyi barlang felé, melynek bejárója előtt fához kötött szürke lovat lelt. Már kiáltott volna a remete után, de belülről beszédet hallott. Nyers, indulatos szavak érték füléhez. Majd a szentéletű remete idegen kiejtésű, nyugodt beszédje:

— Ím, itt vagyok... Meg nem bűvök életetek. Fegyverem a hitem. Oltalmam az Isten. Ha oly vétkesnek találtok, rám törhettek, mikor csak akartok. Készen vagyok!

Az indulatos hang kiáltott:

— Védtelent s éltest nem támad, ki vérbeli magyar, tudd meg, talján pap!

— Tudom. De tudjátok ti is, Gyarmat úr vitézi: a munkát Imre kisúr nevelésivel be nem fejeztem még. Az én Uram, Jézusom mondá egykoron: sok az aratnivaló, de a munkás kevés.

Hallgatott kis ideig. És ellenkező szót nem szólott vendége sem.

— Elhagytam szépséges honom — kondult hangja szomorúsága utóbb. — El főrendi nemzetségem és a második, az édesebb ott-hont nyújtó monostort, hogy a Szentföldön keressem az én Uram útját. De a Mennybenvaló megfordította az én útamat. Gályám vitorlája Pannonia felé sodort. És megértettem akarátát: ideparancsolt munkásnak, hol annyi az aratnivaló még... Művelnem kell hát a dús, vad talajt, hogy mennél több termést hordhassak be égi csűrébe...

Keserű gúnykacaj neszelt és éles szó:

— Felette sokan nyüzsögtök már itt, idegen csuhások!

— Sokan. Jól mondád, vitéz. Mert az egyre emelkedő egyházakban, a kőből épültekben és fából ácsoltakban immár a ti szép, zengő keleti nyelveteken szólnak emez idegenek a mi Urunk, Jézusunk szent Szövetségéről. Jöttek emez jámbor szerzetes atyafiak, serény míves munkások taljánok földjéről és németek honából, a nagy lengyel síkságról és a messzi Galliából, igen. Jöttek és az Ige hirdetése mellett megtanították a ti jóindulatú népeteket a földnek jobb művelésére, írópálca forgatására, kőházak építésére és szépséges zsolozsmák zengedezésére... Lelkendezve jöttek, bárha nyilaitok ádázkodva lestek életükre...

— Csak az lakolt, ki bűnös vala! — lob-

bant ismét az erősebb hang. — Ki böcsmérelte atyáinktól maradt őshitünk.

De a másik szelíd türelemmel folytatta:

— Mi a szeretet Istenének jóságát hoztuk tarsolyunkban. A vérbosszút kiáltó népeket mi türelemre, béketűrésre tanítjuk...

— Türelemre! Béketűrésre! Csúszó-mászó alázatra! — dohogott Gyarmat küldötte. — Hogy megkössétek a magyar régi büszkeségét! Büszkeségével erejét! Küldött benneteket nyilván a hamis germán, császárotok, fürge csuhások, jó szolgák! Hogy Gejcsafia Bojkot, kit azóta Estebánnak, kerálnak neveztek, ártalmatlan jámborrrá, kezes szolgájává neveljétek! Nyúzott istenetek nevében...! Adtának is nekie nagy törvényű német asszonyt, kinek szavára, bűjtogatására Vecellin gróf, az idegen udvarnyik felette nagy lovagiasságában felnégyeltette mi urunkat, erősségünket, Koppány vezért! Fejedelmi urának atyjafiát!

Az indulattal elhangzott, kiáltó szók után szívdobogtató volt a csend. Arany lüktető halántékára nyomta két kezét, úgy figyelt. El ne szalasszon egyetlen hangot se. Úgy tetszett neki, a keserűn vádló szók megtestesülve, vad, fekete madarakként repdestek kifelé a barlang keskeny sziklanyílásán, és ott kerengenek az ő árva feje fölött.

Erdő remetéje újra szólott aztán, megcsendesedett, szomorú szóval:

— Hasztalan ostromlom-é magányomban mennyek hatalmas Urát, meg nem értitek-é, hogy Istefán király jámbor példája, alamiznáskodó alázata csak úgy kell, mint ifjúerős keze, mellyel biztos pillérre emeli Pannoniát?

— Pannonia legvitézebb népe vérét ontja emez erős kéz alatt! — emelkedett magasra újra a vendég szava. — Testvér vér folyik mindmáig, hogy a kemény, büszke fejek istenetek jármába hajoljanak! Nem érted-é,

Gellért pap mi felette nagy keserőségünket?

— Értelek embertestvér, bárha igazat nem adhatok. Királyotok fegyelmező ereje, törvényeinek keménysége ezer esztendőkre ad útmutatást s hont népeteknek. Ezt értsétek!

— Ha szíveteknek nem kell a szelíd Jézus istennek, esdve kérlek vitéz, eszetekkel fogjátok fel, mi lényeg: magányosan maradtatok volna pogány keménységtekben ez áldott Pannon földön környes-körül! Mert a fegyvereitektől megsanyargatott, immár elletetek felkészült világ ugyan meddig tűrte volna ittléteteket...? Hun elődeitek, avar rokonaitok módján nem váltatok volna-űzőtt földönfutókká? Lél, Vérbulcs vezéreitek, legjelesbjeitek betelt sorsa, gyászmagyarjaitok gyötrelmes szégyene nem int-é okosságra, vitéz?

Most már színétvesztett mondat-töredékek értek csak el a kívül hallgató Arany füléig. Mintha beljebb vették volna magukat barlang mélyibe:

— ... egyet nem érthetünk... Téged cselekvésidrül áld az ittvaló nép... Nyughatsz Vászoly úrtól... az idegenek... udvarnyikok... Gizla, a királyné... Vecellin, a német... hatalom ura... Árpádok vérit... Mikoron törzsük oly gyéren hajt vezérágat... Ezt értsd pap úr... ha felfoghatod!

A válasz kiáltó szó volt. Heves óvás.

— Mit ádázkodtok? Mit tusakodtok? Nem látod? Nem tudod? Keletről is halál, Nyugatról is halál! Ha belé nem kapaszkodtok Jézus köntösibe!

Arany balga lányszívének sok volt a lecke. Megfélemlítetten húzódott félre a barlangtól. Lovaihoz lassúzott nyomottan, meggyötörtén. Tudta a két eszes, jeles ember más-más arculatú igazát, de ő maga ott állt már a meggyőzöttek oldalán, és áldotta Gellért atyát.

Istenes beszédjiért, példát adó cselekvésiért, mindmaga lobogó hitéért, mellyel immár Bakonyban is gyűjtogatja az Evangélium mécsesét.

A két ló békés nyugalommal legelt a nagy szaladás után. Sellő, hogy meglátta lánygazdáját, messziről elibe nyihogott, mintha hívná. A lejtős tisztásról áradt a hervadó kakukkfű erős, izgató illata, a mézes istenfa kesernyés szaga, a tömérdek vad, szeszélyes illat.

A nap kibújt felhőtakarója mögül. Jól elhagyta delelőt, s nyugvó útja lejtőjére hágott. Hogy leküldte földre áldó melegét, megelevenedett az erdő. Előjöttek a félénk kisvadak. Karcsún, délcegen indult a patakhoz a gyertyásagancsú szarvas. Nyomában félénk őzek lépkedtek, szinte nesztelenül. Gyönyörű íveléssel hatalmas sas rebbent fejük fölött, és cserregtek, csattogtak, rikongtak a kisebb vadszárnyasok, megfélemlítettek. Bokrok alján, dércsípett levelein bogarak sütkéreztek, és fonta finom hálóját a pók.

Arany szomorúan nézte, érezte életüket, de nem volt kedve mint máskor, megfigyelésükhöz. Agyában nem születtek új mesékhez új, színes szók. Nyugtalan várakozásában egyre kémlelt a barlang felé, mikor távozik már a remete nagyhangú vendége.

Letelepedett a villámsújtott fa kidőlt törzsére, és tenyerébe bocsájtott fejfelé betegére gondolt magányos nagy szomorúságában. Felnevelőjére, ki meg nem halhat anélkül, hogy beteljesednék végső kívánsága.

Távoli lódobogásra figyelt fel utóbb. Nem nagy idő teltével láthatta is, amint két nyilas, kopjás lovas közeledett az erdei szekerek csapásán. Fiatal lovag volt egyikük, délceg tartású, de lányos, tejorcájú. A másik kísérője lehetett, egyszerűbb öltözékű, középkorú, szakállas férfi. Hogy odaértek, megállították lovaikat, és tisztességadással köszöntötték

Aranyt. A lányosképű jószívvel megkérdezte:
— S te ifjú hajadon, mit búslakodol itt erdő magányában? Lovaidal hol jársz erre, amerre férfilovasnak is merészség járnia a nyaktörő szirtek útjait?

Arany feltekintett szelíd ifjú orcájára, és kiömlött szívéből a panasz:

— Én Gellért papért jöttem úrvitéz, Bakony szent remetéjéért. Hogy elhozná szállásföldünkre halódó asszonynémemnek, édes felnevelőmnek Jézus urat.

— Őshiten való-é nénéd, lány? — tudakolta a lovag.

Arany szomorúan rábólintott. Szeme messzibe révedt.

— Az vala, míg emez áldott remete tanításául nem szóltam nékie szép estvék óráiban. De víz alá nem hajolhatott mindmáig, egyszem legényfia miatt, ki nyilával Vászoly urat szolgálja.

Bánatosan felpanaszolta: érkezett betegének végső ideje, de fogja maradék életét a kívánság, hogy Jézus úr seregébe felavatná Gellért pap. Azért iparkodott, de be nem juthat a barlangba, mert Gyarmat nemzetségének egy küldötte időz nála nagy osztozkodással.

A kísérő lovas átnézett jelentősen a fiatalhoz. Hangja is nyugtalan volt, hogy szólott:

— Az ily megátalkodott pogánytul óvakodnod kell, kisúr... Vászoly vezér legádázabb lázadójának embere jár erre, miként e leányzó szóla felőle.

— Ne fessél útamra újfent ördögöt, Mikó — mosolyodott el szelíden az ifjú.

— Magad is hallád, nagyurunk mely erősen lelkemre kötöte óvásodat! Beljebb húzódnánk tán, míg távozik, kisuram.

De a szépmosolyú tiszta orca csak derült az aggságon. Az ifjú lovag maga leszállt lováról és rugalmas járással indult a barlang felé.

— Ifjú hercegünk csak Istent féli — panasolta Aranyának a szakállas, hogy maga is leszállt lováról, és gondjába vette uráét.

És jámbor kérkedéssel dicsérte vitézi tetteit, kardja erejét, nyílának biztos röptét, jártas, mívelt eszét.

— Otthonos Imre kisurunk mind a grammatikában, retorikában, dialektikában, valamint a négy magasabb művészetben, a kvadriviumban is! De mely gyarló lenne e sok, fényes tudomány az ő jámbor alázata nélkül!

Nézett utána gyönyörködő szemmel, míg csak el nem tűnt a barlang bejárója mögött.

— Liliomos ifjú — hajolt közelebb a lányhoz, hogy élő ne hallja még állatban sem közlését. — Se lát, se hall, ha imájába merül. — Halkította méginkább szavát, és titokzatosan mondta: Kerül, hogy az égiekkel társalog... Meghiheted lány, mert ennen fülemmel hallám, hogy jártuk vala együtt Böszpörém új, ékes köegyházát... De errül egy szót se, mert erősen tilalmazza.

A két ló szerszámával bajoskodott, de ki nem fogyott a szóból:

— Lengyelek királyának szépséges hajadonát hozzák el nékie hitvesül. De meghidd, liliom marad mi kisurunk szívében akkor is...

Utóbb felemlegette: király úr Csanád püspökének szánja fia mesterét, Gellért papot. A herceg most keresi atyja üzenetével, noha tartanak tőle: a remeteségbe vonult szerzetes inkább is választja a magányt, semmint a méltóságot.

Nesz ért hozzájuk. Szavak hangzottak. Megbékélt, kiengesztelt áldásköszöntés. És a barlangnyílásban ott állt a varkocsos, szép kerek, kucsmásfejű, bőrzekés férfi, és lováért indult. Kis idő múlva hallatszott is, amint csörtetett át a száraz gallyak között, a keskeny gyalogösvényen.

És nem sok idő múltán megjelent a sziklanyílásban tanító és tanítvány is. A szikár, bőjtölésben élessé vált, átszellemült arcú, jellegzetesen olaszos, szakállas Gellért atya és a vállas, életerős, tejorcájú ifjú herceg. Indultak a nyugtalanul várakozó lány felé. Arany elibük sietett, és a remete kezét elkapva, rácsókolt remegve.

— Atya — búslakodott, — elérkezett amaz idő, melyről szólánk... De Zórád özvegyét el nem hozhattam magányodba, mivel indul immár végső útjára.

Az ifjú jószívvel biztatta a búslakodót.

— Lelkiatyámmal abban állapodánk, együtt indulunk nagy betegedhez.

A kísérővel úgy rendelkezett, hogy ott várja be visszaérkezésüket a remetelakban. Nem sok idő múltán indultak is. Egymás nyomában léptettek, hol keskeny volt az út, csak a járt szekér úton haladhattak egymás mellett. Az ifjú herceg elmaradt mögöttük.

— Imádságát végzi — tekintett vissza a remete. Majd jószívvel tudakolta Zórád özvegyének baját, és megkérdezte: — Mi szándékos, ha meghalálozik a jámbor? Sátorházában magányosan nem maradhatsz.

Arany elkeskenyedett arca megszínesegett kérdéséről.

— Óh atya — fohászkozott — felette nehéz az én lánysorsom! Kérve kérlek, lennél szószólóm, vennének oltalmukba a királyné apácái!

A remete fürkészően átnézett hozzá, életres alakjára, piruló arcára, és megrázta fejét.

— Jézus úr menyasszonya töretlen szívet vigyen tenyerén, lányom. Szóltál-e már okos szót Zórád fiával?

A szép lányorca méginkább eltüzesedett. S hogy haladt lovuk egymás mellett, lépésben, elpanaszolta: mióta először látta Böngér zarándokok sorában, kitér útjából. Egyetlen jó

szava nincs azóta hozzá, és ha anyja betegsége nem marasztja, rég visszatér király úr ellenséges érzületű atyjafiának, Vászolynak sátoztáborába, kit vezérüknek tart máig az erre tanyázó maradék pogányság. Kétszeres tehát az ő leánybánata. Mert ahogy fáj szíve felnevelője vesztén, azonkép sajog, ha felgondolja: gyermeksége édes terét, az otthont nyújtó szálláshelyet kell temetés után elhagynia, mert ha kerülnek is atyjafiai, azok egy-szálig kitartottak az őshit mellett. És hasztalan tudja: Böngér őmiatta kerüli mostanában az asszonysátor táját, kerek orcája is miatta apadt meg, hitvesévé nem teszi. Át nem hajol hozzá büszke gögjében, az újhitűhöz.

— De miként is lehetnék asszonya, mondd atya, amikor Jézus úr papja meg nem áldaná életünket? — kérdezte bánattal.

Gellért pap hallgatott kis ideig, majd nyugtatón szólt:

— A mi Urunk tanítá egykoron: a hívő hitves megszenteli az ő pogány élettársát... Ézsaiás próféta pedig megjövendölé amaz időkben: elérkezik napja, hogy farkas és bárány együtt legel. Egyetértőknek kell lennetek leány Jézus hitén valóknak a maradék pogánysággal. Türelmeseknek és szeretetteljeseknek, hogy a példa húzzon.

*

Estvéli sötétség beálltával úgy lopakodott be Arany a nemzetségi szállásföld gyepűjén a két lovassal, hogy csak szolgálóasszonyának ura, a sánta, istenes Márton tudott jöttükről.

Hírt adott nyomban a halódóról és tudatta: a javas mit sem tehet már, s alkonyati időben nyugovóra tért. Magasztalta legény urát, ki azóta is ott őrzi anyját, és ő rakja fejére az izsóppal, alma savával hűsített gyolcsot.

Arany gondjára bízta a lovakat, és indult vendégeivel a sátorház felé. A nemezlap mö-

gül, hogy félrevonta, nehéz párák csapódtak arcukba. Szorongva surrant be, egymaga. A beteg alacsony, vadbőrös fekhelyénél megállt. Rettegve leste a mozdulatlan, ónszínű arcot, verejtékes, csapzott ősz haját és az élettelennek látszó, csontos kezét, melyet fia tartott két meleg tenyere között.

— Ím, előjöttem — szólt végre, hogy a legény föl sem tekintett érkeztére.

Félelem remegett szívében: hátha elkésett! De a beteg szeme felpattant a lesett szóra. Keze is mozdult a fiúi kéz ölelésében. Árkos szája szögletében gyenge mosoly éledt.

— Hasztalan nem jártál-é? — csendeskedtek elő utóbb szavai is.

— Én nem, — hajolt fölé Arany könnyebbülten. — Ketten is várják hívó szódat odakívül asszonyném, édes gondozóm.

— Sietve jönnének! — erősödött a jó hírre gyenge szava is. És törtfényű szeme esengve tapadt az ő megrökönyödött, indulni készülő fiára. — Maradnál egyfiam, — kérlelte. — Végső órájában el ne hagyd szülőd, bárakármit lát is szemed.

A bőrsátor nemezlapja lebbent. A pislamecs világánál bebotorkoltak az estvéli látogatók. A nagyszakállú, darócruhás szikár alak lépdelt elől. Fején kámzsa. Szemében nagy emberszeretet, mely minden áldozatra kész. Két csontos keze a mellén tartott tarsolyt óvta az őshiten valók sátrában. Nyomában a fiatal. Tejorcáján ugyanaz a sugárzás, jóság, alázat, mint mesterének. Égszín szemében aggodalom: a testvérlelket ugyan felkalauzolhatják-e mennyekbe?

— Jézust dicsérjük! — mondta fennhangon a köszöntést a barát.

És a beteg földnek indult, hűlő testén eluralkodott a lélek. Verejtékkal áztatott fekhelyén erőlködve felült.

— Öt vártam, — mondta biztatón, végkép elnyugodva. — Ez árva hajadon sokat tud az új istenről... — Félszeg gyanakvással rákémlelt a szőrcsuhásra, és szorongva kérdezte: de el nem késtem-é a szent vízzel...? Arrul szólj, bébocsájt-é Jézus úr Úrattyja sátrába, hogy csak a végsőkben kerestem...? Hallod barát! Bébocsájtanak-é mennyek kapuján, vagy a tűzre taszítanak?

Gellért pap szánta nyugtalanságát. Jószívvel erősítette:

— Bébocsájtanak édes testvér, mert igaz a te szándékod, és meg nem romlott a te asszonyszíved. Tudjad hát: Jézus úr maga közlé az igét: az én Atyámnak felette kedves a tizenkettedik órában érkező is... Valamint a tévedt bárány, melynek keresésére a jó pásztor sietve indul, elhagyva az ő őrzött nyáját...

Zórád özvegye új nyugtalansággal tekintgetett a homályban meghúzódó legényfiú felé, és nehéz mellel, fuldokló köhögéssel kérdezte:

— De a régi istenek elbocsájtanak-é...? Napistent, Holdistent, hatalmas Sorsistent meg nem haragítom-é...? Egyetlennek maradt fiam ellenségévé nem teszem-é, ha fáradt, öreg fejem Jézus úr igájába hajtom?

Az ifjú herceg gyöngéd szívét megejtette az anyai aggodalom, a sok kétség.

— Szelíd az ő igája asszonynéném és édes — nyugtatta meleg szóval. — Lásd, a kemény magyar nyakak mely alázattal hajlanak alája, immár szerte az egész országban! A régi istenségek se nyugtalanítsák szegény fáradt lelked. Nap, Hold, Föld, Víz s minden, mi velejáró, együtt alkotják a természetet. És ezek teremője, létrehozó ura a láthatatlan Isten. A: Lélek. A lobogó napot, mit istenítették eleink, maga parancsolja föl az égré, hogy ragyogjon a világ fölött, és melegével megvígasztalja a didergő embert, állatot...

Lebocsájtkoztak a vadbőrös gyalogszékre, és kémlelték titkon: van-e még ideje, ereje az útraindulónak a tanítás befogadására? De Zórád özvegye maga sűrgette, kérlelve:

— Jézus úrról szolanátok... Sietve, míg fülem befogadhatja.

Gellért kezdte, a remete szerzetes maga idegenes beszédével, de mi telítve volt Szentlélekkel. Isten fiának szűzasszony anyjáról, Betlehemről, a szent kisdedségről mondott magasztalásokat. A szeretetről, melyért küldetett égből Emberfiának, földön szenvedőnek. A tanításról és tanítványokról, kik követték vonzalmuk szerint. És szólott a Getcemáni kert misztériumáról, az üldöztetésről és elárultatásról, a sok emberi gonoszságról, mely földi sorsa szerint a Kálváriához vezetett.

— ...és szörnyű halállal meghala érettem és éretted testvérem... És minden népek gyalázatosságáért, fertelmes vétkéért. Hogy a megigazulóknak előkészítse helyét az Atya égi paláciumában...

Remegett andalítón dallamos hangja. Muzsikált angyalok hárfáján. A beteg pihegve, sugárzó arccal itta szívével minden hangját. És homályosuló szemét mégegyszer átmelegítette kicsurranó könnye. Így fordította tekintetét a sátornyílás felé, hogy látná mégegyszer a betekintő, csillagos eget. Az utat, melyre reálép immár, örömmel.

Csend borult a félhomályú sátorra. De ez a csend telítődött lélek hangjával. Aztán ima neszelt, melynek végeztével feladta az egyházi ember a kérdést:

— Hiszel-e asszony az Atyában, mennynek, földnek teremtyében?

— Hiszek immár! — lelkendezte a beteg. És a pogány sátor mélyén, áhítatos csendjében keresztvíz alá hajlott egy megfáradt, halálverejtékes asszonyfej, alázatos boldogsággal.

A szőrcsuhás útravalónak feladta még a szent kenetet is, és míg olajos ujjával simogatón rajzolta a szeretet jelét, szakállas arca világított, mint templomi szövétnek. A végzett szertartás után kérlelően előszólította az elnémult, félrehúzódott legényt, hogy szülőanyjának utolsó percei élők maradnának fiúi szívében.

Böngér nehéz mozdulással foglalta el helyét a vadbőrön. A világló mécses fényénél nézte halódó anyja megdicsőült képét, homályos szemének nagy, belső sugárzását, és onnan felemelte tekintetét a várakozó, imát mormoló barátira. Szavak nyugtalankodtak benne, feszítették széles legénymellét, hogy összekapcsolódott tekintetük, de nem tudtak megszületni. Csak emberfeletti erejét érezte azoknak a gyermekin tiszta, fehértavú szemeknek, miknek vonzásától, úgy érezte a lenyűgöző pillanatban: soha nem szabadulhat többé.

Gellért pap letérdelt akkor alázatos fő hajtással, és elmondta a holtak imáját. A halódónak seppegett szája. És mosolygott. Tudta: indulnia kell. Elkészült. Hűlő keze összekulcsolva ott nyugodott mellén, tehetetlenül, csak szeme rebhent egyetlen fia és a térdeplő, zokogásával küzködő lány felé.

— Indulok immár Jézus úrhoz — szolt végsőt. — Óvjátok egymást... — De szájára kívánczozott a régi élet szép köszöntése, és szólott elcsuklón: Áldás! Feje félrebillent. Árkos száján szelíd mosoly maradt.

— Szép halállal hajolt Jézus úr ölébe — szólott térdeltében királyfia Imre, és tiszta orcájával szinte a földet érte szerető nagy alázatában.

— Megteljesítette életét — nézett maga elé derűsen a barát. És a tetemmé vált aszszonyi testet meghintette szentvízzel.

Arany szívre tett kézzel állt fel, hogy megkeresse a viaszgyertyát. Festett ládája

mélyén őrizte e kincset, s hogy rátalált, vitte a pislógó mécseshez, hogy meggyújtaná. Akkor átnézett a holt ágya előtt térdelő két férfira és szívverése elállt a látottól: az imába-hajló fejeket szelíd, villódzó fények övezték.

*

Az elárvult legény a kút kávéjánál állt, és égő fejét hűsítette csöbör vizével.

A keleti égen halványan felderengett a hajnal. Színek pompájában, ékes bíborköntösében aztán fellépett az ég peremére a nap. Nézte Böngér kába szemmel a megújuló égi csodát, és furcsálta, hogy nem érezte, mint régen, szíve körül azt a félelmesen lenyüggő tiszteletet, mely zsenge gyermeksege óta eltöltötte. Agyában felzsongtak az éjtszaka emlékei, a soha nem feledhetők. És kísértették a súlyos szavak szüntelenül:

— Nap, Hold, Föld, Víz, s minden velejáró: együtt alkotják a természetet... Ezek létrehozója az Isten, a: Lélek... Az egy Úr...

Ténfergett az udvarhelyen. Nem találta helyét. Az atyák szokása szerint meghasogatta viselő ruháját, megsebezte cserzett legényképét, de a bensejét megfekvő bánat föl nem engedett.

A szolgáló rabnép kunyhói felől Arany sudár lányalakja tünt fel. Sietve haladt a holtat rejtő asszonysátor felé, de hogy meglátta a nagybánatú legényt, hozzá indult. Könnye elapadt, de a nemrég vidám, évődő két éjszemben annyi fájdalom, annyi alázat volt, hogy valósággal szívenütötte Böngéert.

— Megbocsáss — nyújtotta felé kezét le-hajtott fejjel Arany — és ne kárhoztass, hogy kedved ellen tettem. Deszívemből cselekedtem.

Hogy nem volt szava a megilletődött Böngérnek, hangjából kicsendülő nagy szomorúsággal hozzátette még:

— Temetés után én mostmár elmegyek

innen. Gondod ne szaporítsam. Királyasszonyunk veszprémvölgyi apácai tudom, jószívvel befogadnak... — felemelte szép, fonatos barna fejét, és ránézett egész lányélete osztályosára. — Nem háborgatlak hitedben immár Böngér, testvérem.

A legény indulattal kapta el kérlelő kezét. Fogva tartotta maga két kezében. Aztán felemelte állánál fogva a kókkadozó lányfejet, és belenézett könnytől égő, bújkáló szemébe mélyen, hosszan. És mondta belső sugárzással, erős férfiszóval:

— Asszonyom leszel, Arany! Így határoztam rég, tudhatod. Megbecsüllek. Isteneddel is megbecsüllek, Arany.

A lány nagyot fohászkodott. Győzött, tudta, hogy Vászoly úr titkon gyűjtött hada egy jó vitézzel újra megfogyatkozott. Hogy királyfia, Imre kisúr hűséges szolgára lelt a gyászos éjtszakán. De fájt most a győzelem, mert úgy érezte, nagy árat fizetett. Felnevelő asszonyanyja életével, ki ott nyújtózik immár merev tetemével sátruk mélyén.

Indultak ketten, egyakarattal befelé. A viaszgyertya lobbanó fénye rávilágított a halott képére. Önszínű volt az, de kisimult, derűs nyugalmú. A lány föléhajolt, rásimogatott.

— Lámcsak, hogy szeretett Jézus úr édes asszonyanyánk! — szólt hozzá, mint élőhöz, — Menyekbe szállásodat két jámbor szent is segíté...

Zórádfia Böngér a sátornyíláson bekéklő, tenyérszerű ég felé fordult és sóhajtván felfohászkodott: — Isten, Lélek, aki több vagy Napistennél, Holdistennél, s magadban hordhatod Sorsistent is, bánjál jól odaföl édes szülémmel! Fogadd jószívvel, egy Úr!

És mióta eszét tudta, először csordultak ki a könnyei.

(Folytatás a II. oldalról.)

31. sz.: Mondéla, a rabszolgalány.
 32. sz.: Magyar ferencesek Kína felé. III.
 33. sz.: A keresztény Kína véres napjai.
 34. sz.: Tűzvirág. Írta: Nasija Hakire.
 35. sz.: Montecorvinói János, Peking első érseke.
 36. sz.: Jawata levelei Omotóhoz.
 37. sz.: Elmár testvér utolsó útja.
 38. sz.: Dzsingisz khán nyomában.
 39. sz.: Válogatott kínai közmondások.
 40. sz.: Indiánok között.
 41. sz.: Hogyan gondolkoznak négereim?
 42. sz.: Vér- és tűzözön Tsinanfu felett.
 43. sz.: Vándorúton Ázsia földjén.
 - 44—45. sz.: P. José az örökvárosban. P. Schrotty P.
 46. sz.: Egy az Úr. Kárpát Csilla-Mária.
-

SZENT FERENC FIAI 700 ÉV ÓTA
a pogányok millióit vezették Krisztus aklába.

TE

is részt vehetsz ebben a most is folyó gigan-
tikus munkában. Neked is közre kell mű-
ködnöd a hitterjesztésben. Légy tagja a

FERENCES MISSZIÓSZÖVETSÉGNEK

Kérj ismertetést a Ferences Missziószövetségről.
Budapest, II. kerület Pasaréti-út 137. szám.

SZENT FERENC HÍV . . .

Aki ferences szerzetespap vagy testvér akar
lenni és Krisztushoz vezetni embertársait,
küldje be folyamodványát a következő címre:

SZENTFERENCRENDI
TARTOMÁNYFÖNÖKSÉG

Budapest, II. kerület Margit-körút 23. sz.

Gimnáziumot végző ifjak a jászberényi Sze-
ráfi Kollegiumban folytatják tanulmányaikat.
Jelentkezni bármikor lehet!

15 PISZTRÁN
NYOMDA
VÁC
†